

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Бабюк В.Л.

аспірантка,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ КРИТЕРІЮ РЕЛЕВАНТНОСТІ В ОЦІНЦІ АРГУМЕНТАЦІЇ

Побудову «хорошої аргументації» ставить за мету кожен, хто прагне переконати співрозмовника у прийнятності власної тези.

Аргументація вважається хорошою тоді, коли її засновки по-перше, релевантні до тези, на підтримку якої висуваються; по-друге, кожен з них окремо від інших є прийнятним; по-третє, релевантні та прийнятні засновки всі разом є достатніми для обґрунтування тези, яку захищають. У сучасній теорії аргументації для оцінки того, чи аргументація є хорошою, використовують так звану RSA-модель, до якої належать такі критерії, як релевантність (relevance), достатність (sufficiency) та прийнятність (acceptability) [2].

Більшість дослідників, які працюють з оцінкою аргументації, зокрема Д. Волтон, Е. Блейр, Р. Джонсон, Т. Гов'є, К. Тіндейл, вважають релевантність основним з трьох критеріїв, адже вона стосується як відповідності складових аргументації між собою, так і відповідності до контексту, який є зовнішнім відносно аргументації. Критерії прийнятності та достатності стосуються лише внутрішнього зв'язку засновків та висновку.

В цілому, релевантність як критерій оцінки аргументації є багатограним та багаторівневим поняттям, різні аспекти якого виявляються на різних рівнях аналізу аргументації. Більше того, структура диференціації релевантності достатньо складна за критеріями її класифікації. На сьогодні не створено єдиної системи класифікації типів релевантності, незважаючи на постійне обговорення цього критерію у теоретико-аргументативній науковій спільноті.

Зі специфічною роллю критерію релевантності – забезпечення *відповідності* між елементами аргументації – пов'язана його диференційованість, зокрема, за типом підтримки аргументами тези, а також за включенням елементів в аналіз релевантності.

Різні підходи в межах неформальної логіки висувають власні типи релевантності. В межах неформальної логіки виділяють діалогічну, доказову, логічну, предметну, тематичну, релевантність засновків [premissary relevance] та релевантність до аудиторії [audience-relevance]. Якщо здійснити спробу з'ясувати, який тип релевантності з наведених є ключовим для аргументації, відповідь, буде залежати від підходу, з методологічних позицій якого ми аналізуємо аргументацію [2; 3; 4].

Розглянемо типи релевантності відповідно до обмеження кількості елементів, які ми беремо до уваги при оцінці аргументації.

Релевантність до аудиторії, сформульована представником риторичного підходу до аргументації, К. Тіндейлом, стосується найширшого кола елементів аргументативного процесу. Вона стосується відношення змісту аргументації до уявлень і очікувань аудиторії, на яку аргументація спрямована. Це означає, що оцінювати аргументацію можна лише з урахуванням того, наскільки засновки, які підібрав аргументатор на захист своєї тези, зустрінуть відгук у співрозмовників. А станеться це у випадку, якщо засновки міститимуть твердження, які уже наявні у когнітивному середовищі аудиторії. Це не означає, що засновки не повинні містити нові факти. Але засновки не повинні містити нічого, що аудиторія не могла б потенційно припустити, знаходячись у своєму когнітивному середовищі [3, pp. 177-188].

Релевантність засновків – це відношення релевантності між засновками та висновком. Воно відображає внутрішній зв'язок між компонентами аргументації. Засновок релевантний, якщо він використовується для раціонального переконання співрозмовника погодитися з висновком. Ця властивість засновку стосується прагматичного та семантичного рівня, виходячи за межі чистого синтаксису. Її не можна оцінювати без урахування контексту, адже засновок сам по собі неможливий, він завжди є частиною реальної аргументації [1, p. 62].

Тематична релевантність – це відношення між аргументацією і темою розмови, в яку аргументація вбудована. Аргументація вважається тематично релевантною, якщо її автор здійснив обмеження тематики аргументації, викреслюючи з неї те, що не є релевантним темі відповідного діалогу. Поряд стоїть і поняття *діалогічної релевантності*, яке виражає залежність релевантності аргументації чи її частини від місця в діалозі, де її застосовують [5, pp. 119-143].

Варто зауважити, що для того, щоб назвати аргументацію релевантною, достатньо доказової (локальної) релевантності (probative relevance) на противагу загальній (global). Доказова релевантність означає, що засновок має доказову силу щодо тези, на захист якої висувається [1, с. 92].

Так, релевантність до аудиторії виступає своєрідною рамкою для інших типів релевантності у риторичному підході К. Тіндейла. Коли нам відоме поняття релевантності до аудиторії, ми вже не можемо говорити про релевантність засновків чи тематичну релевантність безвідносно до того, кому ці засновки адресуються, для кого має бути потенційно прийнятною тема аргументації. З іншого боку, прагматичний підхід Д. Волтона та неформальна логіка Е. Блейра та Р. Джонсона заявляє про доказову релевантність як достатній мінімум для оцінки аргументації.

Отже, релевантність до аудиторії виступає найширшим концептом за елементами, включеними в аналіз, в той час, як доказова релевантність – найвужчим, мінімальним, необхідним для релевантної аргументації.

Список використаних джерел:

1. Blair, J.A., *Relevance, Acceptability and Sufficiency Today* // *The Groundwork of Argumentation Theory*, Springer, 2012.
2. Johnson, R.H., Blair J.A., 1994, *Logical self-defence*, McGraw-Hill, Inc., US edition.
3. Tindale Ch. W. Audiences, Relevance, and Cognitive Environments // *Argumentation* 1992 – №6.
4. Walton D. *Dialectical Relevance in Persuasion Dialogue//Informal Logic*. – 1999. – №19.
5. Walton, D., *Relevance in argumentation*, Amsterdam, Routledge, 2003.

Корчагина А.Ю.

докторант,

Опольский государственный университет

ДЕКОНСТРУКТИВИЗМ КАК ФИЛОСОФСКОЕ ОСНОВА ХАОТИЧНЫХ ФОРМ

Конец XX – начало XI века исследователями культуры, историками и философами определяется как эпоха постмодерн или время постмодернизма. В определении сути постмодерна и ее хронологии до сих пор нет однозначных окончательных оценок или их еще сравнительно мало. Исходя из этого, определенно ясно, что развитие такого феномена как постмодернизм еще не закончен. Именно данное время охарактеризовано скорым и бурным развитием технологий во всех сферах производства и услуг, объяснения этому кроются в особенностях развития научно - технологического процесса, так же стремлении человечества к бережному использованию природных ресурсов.

Масштабные изменения под влиянием новых технологий и тенденций наблюдаются по всему миру, быстрота прогресса вносит в наш век постмодерна свои сложности. Мир представляется сложным, хаотичным, растерянным, все больше людьми правит неопределенность и стихийность.

Сама основа, трактована как «постмодернизм», опирается на социально-философскую теорию модернизации, которая видит развитие человеческого общества в целом таким образом, желанием человечества шагнуть вперед и вырваться из достаточно долго существовавшего во всех странах традиционного общества. Внести изменения в первичную, естественную форму социальной организации, для которой были характерны:

- зависимость общественной жизни от мифологических и религиозных представлений, цикличность всех проявлений индивидуальной и социальной жизни;

- коллективистский характер общества и не выделение индивидуального, личностного начал;

- авторитарный характер власти;

- направленность производства лишь на удовлетворение насущных потребностей, а не на развитие ради будущего;